

Jaarrekening
Dokters van de Wereld
(Médecins du Monde Netherlands)
2016

Dokters van de Wereld is de Nederlandse tak van de internationale medische ontwikkelings-organisatie Médecins du Monde. Wij verlenen medische hulp aan kwetsbare groepen overal ter wereld, ook in Nederland, door toegang tot en recht op gezondheidszorg te bevorderen.

INHOUD

Jaarrekening 2016

Inleiding op de jaarrekening	3
Balans per 31 december	9
Staat van baten en lasten	10
Kasstroomoverzicht	11
Toelichting behorende bij de jaarrekening 2016	12
Toelichting op de balans	14
Niet uit de balans blijvende verplichtingen en toekenningen	16
Toelichting op de staat van baten en lasten	17
Specificatie en verdeling van kosten naar bestemming	21
Overzicht bezoldiging directie	22
Begroting 2015 - 2017	23

Controle verklaring van de onafhankelijke accountant

Inleiding op de jaarrekening

De jaarrekening van 2016 omvat de financiële gegevens van de vereniging Dokters van de Wereld en geeft verantwoording over de opbrengsten, bestedingen en financiële positie van de organisatie.

De jaarrekening is opgesteld volgens de Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Het doel van deze richtlijn is uniform inzicht te verschaffen in de werving van fondsen en de daadwerkelijke besteding aan het doel waarvoor deze fondsen geworven zijn. In aanvulling daarop hebben de Vereniging Fondsenwervende Instellingen (VFI) en het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) enkele richtlijnen opgesteld. Zo past Dokters van de Wereld bijvoorbeeld de VFI-regeling 'Beloning directeuren' en de VFI-richtlijn 'Financieel beheer goede doelen' toe.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt het bestuur en beleid van fondsenwervende instellingen, hoe geld wordt geworven, hoe het wordt besteed en hoe daarover verslag wordt uitgebracht. Om in aanmerking te komen voor het CBF-keurmerk moet aan een aantal vaste regels zijn voldaan. Een voorbeeld daarvan is de inrichting van het jaarverslag en de jaarrekening volgens de bovengenoemde Richtlijn 650. Dokters van de Wereld is eind 2012 na de gebruikelijke, periodieke hertoetsing door het CBF opnieuw erkend als keurmerkhouders voor een periode van 5 jaar.

TOELICHTING OP INKOMSTEN

Het werk van Dokters van de Wereld wordt mede mogelijk gemaakt door financiële steun uit particulieren, bedrijven, fondsen, loterijen en in-kind donaties in de vorm van “vrijwillige” tijd van de vele vrijwilligers.

De inkomsten worden onderverdeeld in ‘Baten uit eigen fondsenwerving’, ‘Baten acties derden’ en Overige baten.

In 2016 stegen de totale inkomsten van € 1.838.595 in 2015 naar € 2.020.786. Dit is lager dan de begroting van € 2.261.860. We zijn tevreden met de groei die we bereikt hebben. Tegelijkertijd zien we dat fondsenwerving en het rendement daarop meer tijd vraagt en dat we daarmee vaststellen dat de doelen voor 2016 erg ambitieus waren.

De totale inkomsten van € 2.020.786 zijn als volgt opgebouwd:

Donaties van particulieren	€ 584.858
Nalatenschappen	€ 50.000
Giften van fondsen en stichtingen	€ 478.813
Subsidies overheden	€ -
Postcode Loterij	€ 870.000
Vriendenloterij	€ 1.601
Overige baten	€ 35.514

Inkomsten uit eigen fondsenwerving

Dokters van de Wereld heeft in 2016 een bedrag groot € 1.113.671 opgehaald. Ten opzichte van 2015 is dit een lichte stijging, voornamelijk als gevolg van nieuwe inkomsten uit familie- en vermogensfondsen voor onze hulpprogramma's. De structurele steun vanuit donateurs is belangrijk in ons werk. Hierin investeren we extra op binding en behoud.

Inkomsten uit loterijen

De bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is erg belangrijk voor ons werk. De jaarlijkse bijdrage maakt een groot verschil, en mede dankzij de bijdrage uit de extra trekking voor de Zorgbus zijn zij een nog grotere partner van Dokters van de Wereld geworden.

Donaties in tijd

Dokters van de Wereld is een vrijwilligersorganisatie. Naast donaties in geld ontvangt Dokters van de Wereld ook veel donaties in tijd. Niet alleen bestaat de bezetting van het hoofdkantoor voor een deel uit vrijwilligers, ook voor de projecten zijn de bijdragen van medische vrijwilligers van grote waarde. Zo gaan de chirurgische teams op vrijwillige basis mee met de missies van het Operatie Glimlach project en wordt het Zorgrecht project grotendeels uitgevoerd door vrijwilligers.

TOELICHTING OP BESTEDINGEN

De bestedingen worden uitgesplitst in de volgende categorieën:

- 1) Bestedingen aan de doelstelling; deze bestedingen bestaan uit structurele hulp, noodhulp, voorbereiding en coördinatie vanuit Nederland ten behoeve van de binnenlandse en buitenlandse hulpprojecten en voorlichting en bewustwording.
- 2) Bestedingen voor werving van baten (fondsenwerving)
- 3) Kosten Beheer en Administratie

In 2016 bedroegen de totale bestedingen € 2.158.882, waarvan € 1.659.102 is besteed aan de doelstellingen, € 389.540 aan fondsenwerving en € 110.240 aan kosten voor beheer en administratie. Daarmee komt het percentage “besteed aan doelstellingen” op 76,9%.

De totale bestedingen kwamen ruim lager uit dan begroot, namelijk € 194.209. Bij het opstellen van de begroting 2016 heeft het bestuur besloten om in 2016 investeringen te doen in de interne organisatie en (door)ontwikkeling van het hulpaanbod voor nieuwe instroom van asielzoekers en vluchtelingen. Hiervoor heeft het bestuur akkoord gegeven op een begroting met een negatief resultaat (ad € -91.231). Hierin is aangenomen dat een eerste rendement uit de investeringen al in 2016 zichtbaar zou zijn. Echter, het ontwikkelen van hulpaanbod en programma uitbreiding heeft meer tijd gevraagd. Dit heeft geresulteerd in een groter negatief resultaat.

1) Middelen besteed aan doelstelling

Vorbereiding en coördinatie

Dokters van de Wereld voert projecten uit in eigen beheer in het buitenland en in Nederland. Ter ondersteuning van de projecten en voorlichtingsactiviteiten zijn verschillende disciplines op het kantoor betrokken bij de voorbereiding en coördinatie. Zo staan zij dagelijks in direct contact met de veldteams die ter plaatse activiteiten uitvoeren. De ondersteuning die vanuit Dokters van de Wereld geboden wordt aan projecten zijn zowel logistieke voorbereidingen (werving en selectie van projectstaf, briefing, ticket, transport) als inhoudelijke voorbereiding en begeleiding. Het projectteam in het veld en de medewerkers op kantoor hebben een gedeelde verantwoordelijkheid in het opvolgen van de voortgang en het proces van projectuitvoeren, evaluaties en kwaliteit. Relatie- en Contractbeheer met donoren is ook een gedeelde verantwoordelijkheid.

Structurele hulp en noodhulp

De meeste activiteiten van Dokters van de Wereld zijn gericht op de uitvoering en ondersteuning van projecten met een structureel karakter, die een looptijd van 3 tot 5 jaar hebben. Het merendeel van de projecten wordt door Dokters van de Wereld zelfstandig uitgevoerd in o.a. Nederland en middels Operatie Glimlach in Tanzania, Marokko en Sierra Leone.

Dokters van de Wereld voert zelf geen noodhulp activiteiten uit. Dokters van de Wereld ondersteunt echter wel noodhulp projecten van zusterorganisaties binnen het Médecins du Monde netwerk. Gedurende het jaar ondersteunen wij en vragen wij aandacht voor projecten

van het Médecins du Monde netwerk. In 2016 betrof dit projecten van Médecins du Monde Frankrijk in Nepal, Griekenland en Syrië.

De totale kosten voor structurele en noodhulp bedroegen € 1.423.715.

Pleitbezorging en datacollectie is in 2016 steviger ingebed in de organisatie middels het opzetten van een aparte afdeling die zich richt op het ondersteunen van programmateams in het uitvoeren van onderzoek, datacollectie en gerichte acties op beleidsbeïnvloeding. Mede dankzij deze investering hebben we 2 publicaties uitgebracht, zijn er verschillende radio-interviews gegeven en hebben we gezorgd voor geschreven artikelen in kranten en magazines.

Voorlichting en bewustwording

Dokters van de Wereld biedt directe hulp en steun aan kwetsbaren en getuigt van misstanden die wij zien. Voorlichting aan en bewustwording van het publiek en specifieke doelgroepen is een belangrijk onderdeel van ons werk en maakt deel uit van onze missie.

In 2016 is € 235.387 besteed aan voorlichting en bewustwording. Dit geld is besteed aan het opzetten en uitvoeren van het voorlichtings- en bewustwordingsbeleid in de vorm van onder andere evenementen, campagnes en publieksvoorlichting. Tevens draagt de communicatieafdeling actief bij in pleitbezorging en ondersteunt programmateams in de ontwikkeling en uitvoering van communicatieactiviteiten en campagnes. Deze kosten zijn opgenomen in iedere afzonderlijke programmabegroting. Een voorbeeld van een bijzondere samenwerking tussen het programma Zorgrecht en de afdeling Communicatie is in 2016 de Vangnetcampagne geweest.

In 2016 zijn extra investeringen gedaan in het opbouwen van relaties met onze achterban. Zo is de online nieuwsbrief verbeterd en wordt deze nu maandelijks verzonden, ook is de gedrukte nieuwsbrief die aan donateurs wordt verzonden aangepakt en in een nieuw jasje gestoken.

2) Middelen besteed aan eigen fondsenwerving

In 2016 heeft Dokters van de Wereld € 389.540 besteed aan de werving, waarvan € 288.783 voor eigen fondsenwerving. Dit is 25,9% van de baten uit eigen fondsenwerving. Een stijging ten opzichte van 2015, maar Dokters van de Wereld blijft hiermee ruim onder het door het CBF vastgestelde maximum percentage van gemiddeld 25% over een periode van 3 jaar.

De uitgaven aan Eigen Fondsenwerving zijn wel in lijn met de begroting voor 2016.

In deze bestedings-categorie worden kosten opgenomen voor de werving van donateurs, marketing, fondsenwervende mailingen, organisatie van evenementen, aanvragen bij bedrijven en fondsen.

3) Middelen besteed aan administratie en beheer

Onder deze categorie vallen kosten die niet direct toegerekend kunnen worden aan onze doelstelling of fondsenwerving. Dit betreft een deel van de kosten voor het management en de financiële en personeelsadministratie. In 2016 kwamen deze kosten uit op € 110.240, bijna € 16.000 boven de begroting. Met 5,1% kosten voor beheer en administratie komt Dokters van de Wereld dit jaar boven het door het bestuur vastgestelde maximum van 4% uit.

Kengetallen 2011 – 2016

	Omschrijving	2016	2015	2014	2013	2012	2011
1.	% besteed aan doelstelling	76,9%	84,7%	83,1%	88,7%	85,9%	86,7%
2.	% eigen fondsen werving	25,9%	20,5%	19,6%	12,8%	24,4%	24,1%
3.	% beheer en administratie	5,1%	3,7%	3,5%	2,8%	3,1%	2,9%

1. Besteed aan de Doelstelling: dit is het totaal van de besteding aan de doelstelling, gedeeld door het totaal van de baten. Hiervoor is geen externe of interne norm vastgesteld.

2. Percentage kosten Eigen Fondsenwerving: dit is het totaal van de kosten eigen fondsenwerving gedeeld door de baten uit eigen fondsenwerving. De norm van maximaal 25% (gemiddeld over 3 jaar) is vastgesteld door het CBF.

3. Beheer en Administratie: dit is het totaal van de kosten voor beheer en administratie, gedeeld door de totale lasten. De norm van maximaal 4% is intern door het bestuur van Dokters van de Wereld vastgesteld.

Analyse van de financiële positie

Bij aanvang van 2016 heeft de directie en het bestuur vastgesteld dat 2016 een jaar van investeren en consolideren zou zijn. In de voorgaande beleidsperiode van 2013-2015 is sterk ingezet op focus aanbrengen in de programma portfolio en het werkterrein. Dit heeft geresulteerd in sterke groei in hulpactiviteiten, aantal vrijwilligers en uitbreiding van werkterrein. De snelle groei heeft druk gelegd op de interne organisatie en beschikbaarheid van financiële middelen. In 2016 hebben we ons ten doel gesteld om een investering te doen in de interne organisatie om deze zodoende “start klaar” te maken voor een nieuwe fase, waarin we ambities en verdere groei beter aan zouden kunnen. Het bestuur heeft daarin besloten gelden aan te wenden uit de bestemmingsreserve.

Parallel liep de ontwikkeling van programma uitbreiding inzake het ontwikkelen van het hulpaanbod voor asielzoekers (opgestart in september 2015) en de inzet van vrijwilligers op Lesbos en Chios (ook gestart in 2015). Gezien de urgentie is gekozen om uit eigen middelen deze activiteiten verder door te zetten en fondsen te werven. Ook de Zorgbus ging van start, en ondanks een brede dekking uit de extra trekking, lag er ook een taak voor werving van extra inkomsten om de bus toekomstbestendig te maken.

Het begrote negatief resultaat van € 91.231 is in werkelijkheid nog wat negatiever uitgevallen, het werd € 138.097. Hierin zien we dat inkomsten achter zijn gebleven op de

begroting. De baten en lasten voor organisatiekosten en fondsenwerving zijn in lijn met de begroting. Kijkend naar onze programma's zien we dat we "sneller" groeien dan dat we financieel gedekt hebben. Met de huidige reserves kunnen we dit aan, echter voor 2017 en daaropvolgende jaren zullen de reserves weer aangevuld moeten worden en zal de blijvende investering op acquisitie rendement moeten laten zien.

In het beleidsplan 2016-2018 hebben we als strategische richting "gezond en in balans" opgenomen. Hierin zijn doelen gesteld over groei in inkomsten, maar ook in verbeterplannen op managementtools en investering in loyaliteitstrajecten.

De reserves bedroegen per eind december 2016 € 327.453. Ongeveer 96,5% hiervan betreft de continuïteitsreserve. Omdat de continuïteitsreserve per eind december 2012 aan de lage kant was (€ 213.695) heeft het bestuur besloten deze te verhogen tot € 316.111 per einde 2014. Dit is in lijn met het reservebeleid van de organisatie dat een continuïteitsreserve van drie tot zes maanden operationele kosten voorschrijft, zodat een onverwachte daling in de inkomsten opgevangen kan worden uit de continuïteitsreserve.

Bestemmingsreserves bevatten gelden waaraan door het bestuur ten behoeve van de doelstelling een bestemming is gegeven.

Deze bestemmingsreserve is in 2016 aangewend. Er is in het verslagjaar met name hard gewerkt om de interne organisatie te versterken. Het negatieve resultaat van het verslagjaar wordt dan ook aan deze reserve onttrokken.

In 2015 is geïnvesteerd in een Zorgbus. In dat jaar is tevens een 'vooruit ontvangen investeringsbijdrage' gevormd. De in 2015 en latere jaren te boeken afschrijvingskosten worden gecompenseerd vanuit dit fonds, zodat ze niet ten laste van dat jaar komen.

Dokters van de Wereld streeft naar langdurige samenwerking met collega organisaties, ziekenhuizen, partners en doelgroepen. In de meeste gevallen hebben de projecten een looptijd van meerdere jaren. Bij de bestemming van middelen door het bestuur wordt dan ook niet alleen rekening gehouden met projectverplichtingen op korte termijn maar ook met de plannen op langere termijn. Een reservering onder vooruit ontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen ad € 357.250 (per einde 2016) biedt dan ook de garantie dat de meerjarige activiteiten waaraan Dokters van de Wereld zich heeft geëngageerd daadwerkelijk kunnen worden uitgevoerd.

Dokters van de Wereld sluit iedere vorm van (speculatief) beleggen uit. Tijdelijk beschikbare liquide middelen worden op euro-spaarrekeningen bij verschillende banken geplaatst (ASN, ING en ABN-AMRO). Het concentratie risico, rente, bankkosten en de score op de Eerlijke Bankwijzer zijn punten van overweging bij de keuze van de bank.

Vereniging Dokters van de Wereld

Balans per 31 december

na voorgestelde resultaat bestemming

ACTIVA	2016	2015
Vaste activa		
Financiële vaste activa	12.327	9.000
Materiële vaste activa	<u>177.832</u>	<u>194.981</u>
	190.159	203.981
Vorderingen en overlopende activa		
Overige vorderingen	98.056	52.828
Overlopende activa	18.196	
	<u>116.252</u>	52.828
Liquide middelen	797.982	1.505.326
	<u>1.104.393</u>	<u>1.762.135</u>

PASSIVA	2016	2015
Reserves en fondsen		
Continuïteits reserve	316.111	316.111
Bestemmings reserve	<u>11.681</u>	<u>149.439</u>
	327.792	465.550
Langlopende schulden		
Vooruitontvangen investeringsbijdrage (was 'Egalisatie reserve vaste activa')	100.826	126.033
Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen	<u>310.250</u>	<u>680.250</u>
	411.076	806.283
Kortlopende schulden		
Crediteuren	47.333	62.130
Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen	47.000	20.000
Belastingen en premies sociale verzekeringen	48.693	39.504
Overige schulden	<u>222.830</u>	<u>368.668</u>
	365.856	490.302
	<u>1.104.732</u>	<u>1.762.135</u>

Staat van baten en lasten

	Werkelijk 2016	Begroot 2016	Werkelijk 2015
BATEN			
Baten uit eigen fondsenwerving	1.113.671	1.398.860	988.065
Baten uit acties van derden	871.601	860.000	841.888
Subsidies van overheden	-	-	-
Overige baten	<u>35.514</u>	<u>3.000</u>	<u>8.642</u>
Som der baten:	2.020.786	2.261.860	1.838.595
LASTEN			
Besteed aan doelstellingen			
Voorlichting/bewustmaking	235.387	340.901	231.032
Vorbereiding en coördinatie	-	-	97.476
Hulpverlening	-	1.529.464	-
Structurele hulp	1.387.749	-	1.072.973
Noodhulp	<u>35.966</u>	<u>-</u>	<u>113.313</u>
	1.659.102	1.870.365	1.514.794
Werving baten			
Kosten eigen fondsenwerving	389.201	388.602	202.521
Kosten acties derden	-	-	5.944
Kosten verkrijging subsidies overheden	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>
	389.201	388.602	208.465
Beheer en administratie			
Kosten beheer en administratie	110.240	94.124	65.974
Overige lasten			
Som der lasten	2.158.543	2.353.091	1.789.233
Resultaat	<u>-137.758</u>	<u>-91.231</u>	<u>49.362</u>
Resultaatbestemming			
Toevoegingen / onttrekkingen aan de continuïteits reserve	-	-	-
bestemmingsreserve	-137.758	-	49.362

Kasstroomoverzicht

		2016		2015
Overschot / (Tekort)	-137.758		49.362	
Afschrijvingen	50.137		18.910	
Cashflow		-87.621		68.272
Stijging / (daling) vooruit ontvangen investeringsbijdrage (was 'egalisatie reserve')	-25.207		126.033	
Stijging / (daling) andere schulden	-494.446			
Stijging / (daling) kortlopende schulden			1.001.692	
Stijging / (daling) vorderingen	-63.424		147.345	
		-583.069		1.275.070
Operationele cashflow		-670.690		1.343.342
Investeringen in vaste activa	-36.315		-184.421	
Cashflow uit investeringen		-36.315		-184.421
Mutatie liquide middelen		-707.005		1.158.921
Beginsaldo liquide middelen		1.505.326		346.405
Eindsaldo liquide middelen		798.321		1.505.326

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

statutaire naam, vestigingsplaats en rechtsvorm

De statutaire naam van de Vereniging is Dokters van de Wereld, de vestigingsplaats is Amsterdam. Dokters van de Wereld is een Vereniging met volledige rechtsbevoegdheid.

Activiteiten vereniging

De vereniging stelt zich ten doel:

Hulp te bieden aan kwetsbare groepen overal ter wereld, als ook in Nederland, om toegang tot en recht op gezondheidszorg te bevorderen en naar kennis en geweten te getuigen over schendingen van de

mensenrechten, alsmede het geven van voorlichting aan het publiek, alles in de meest ruime zin des woords.

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld conform de "Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende Instellingen" (RJ650). Het doel van deze richtlijn is goed inzicht te geven in de kosten van een organisatie en de besteding van inkomsten in relatie tot het doel waarvoor de fondsen bijeengebracht zijn.

Deze richtlijn wordt door het Centraal Bureau Fondsenwerving toegepast en getoetst voor verlenging van het CBF keurmerk.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Activa en passiva

Alle activa en passiva zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij anders vermeld.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn uitsluitend bestemd voor de bedrijfsvoering.

Investerings worden geactiveerd en lineair afgeschreven op basis van de aanschaffingswaarde over hun geschatte levensduur.

De afschrijvingstermijnen zijn:

inventaris	5 jaar
computer hard- en software	4 jaar
zorgbus	5 jaar
database	7 jaar

De zorgbus is volledig gefinancierd door de NPL, als gevolg daarvan is voor een gelijk bedrag een voorziening opgenomen ter egalisatie van de toekomstige afschrijvingen.

Vorderingen en overlopende activa

De overige vorderingen en overlopende activa zijn gewaardeerd tegen de reële waarde, zo nodig verminderd met een voorziening voor oninbare vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, tenzij anders vermeld, ter vrije beschikking van de vereniging.

Reserve

De opbouw van reserve is nodig om de continuïteit van onze projecten te waarborgen.

We streven naar een continuïteitsreserve van drie tot zes maanden vaste noodzakelijke kosten.

Deze reserve voldoet aan de eis van het CBF dat de continuïteitsreserve niet hoger mag zijn dan maximaal anderhalf keer de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie.

Het gedeelte van het eigen vermogen waaraan door het bestuur een specifieke bestemming wordt gegeven, wordt aangeduid als bestemmingsreserve. Deze bestemming kan ook weer door het bestuur worden opgeheven. Mutaties in de reserves gebeuren vanuit de resultaatsbestemming.

Langlopende schulden

Vooruit ontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen (was 'Vooruitontvangen projectsubsidies')

Dit zijn bedragen die we ontvangen hebben in 2016, maar betrekking hebben op activiteiten die plaats vinden in 2017 of later.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden zijn verplichtingen met een looptijd korter dan één jaar en zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde, tenzij anders is aangegeven.

Toelichting behorende bij de jaarrekening 2016**Resultaatbepaling**

In de jaarrekening zijn de ontvangsten en uitgaven toegerekend aan de periode, waarop deze betrekking hebben.

Voor zover van toepassing is de begroting ter vergelijking opgenomen.

Baten uit eigen fondsenwerving

Dit betreft voornamelijk baten uit mailing-acties, evenementen, donaties en nalatenschappen.

Eveneens zijn inkomsten en subsidies van bedrijven, stichtingen en vermogensfondsen hieronder opgenomen.

Deze inkomsten worden opgenomen in het boekjaar waarin de bestedingen hebben plaatsgevonden.

Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld dan wel ontvangen is.

Baten uit acties derden

De ontvangen bijdragen van de Nationale Postcode Loterij en de Vriendenloterij zijn als 'Baten acties derden' opgenomen.

Besteed aan doelstelling, werving baten, gezamenlijke acties en beheer en administratie

De bestedingen bestaan uit organisatiekosten en directe kosten. Onder organisatiekosten worden verstaan de personeelskosten, huisvestingskosten kantoor, automatisering en algemene kosten, alsmede afschrijvingen.

Onder directe kosten verstaan we kosten die direct betrekking hebben op een bepaalde doelstelling, werving baten, gezamenlijke acties of beheer en administratie.

De verdeling van de organisatie kosten is gebaseerd op de tijdsbesteding per bovenstaande activiteit uitgedrukt als percentage van de salaris kosten.

In 2016 hadden de project kosten grotendeels betrekking op de doelstelling 'structurele hulp'.

De kosten voor publiciteit en communicatie kunnen of 'fondsenwervend' of 'voorlichtend en bewustmakend' danwel beide zijn.

Voor de verdeling van deze kosten wordt per kostensoort gekeken naar de activiteit en wat we met deze activiteit willen bereiken;

of we willen fondsenwerven of voorlichten en bewustmaken of beide.

In 2016 hadden de kosten voor publiciteit en communicatie voor 37,7% betrekking op Voorlichting en bewustmaking en voor 62,3% op Fondsenwerving.

Kosten toerekening

De toerekening van kostensoorten naar de in de staat van baten en lasten opgenomen doelstellingen gebeurt als volgt:

Lasten die direct in verband staan met één van de doelstellingen worden rechtstreeks toegerekend. Kosten waar dit niet direct voor geldt, worden door middel van een verdeelsleutel toegerekend, gebaseerd op een beoordeling van de relatieve tijdsbesteding aan deze doelstelling door de verschillende afdelingen. Deze verdeelsleutel is gekoppeld aan de kosten van deze afdelingen. Deze is op basis van het beleidsplan 2016-2018 aangepast en is als volgt:

Kostensoort	Doelstelling	Werving	Beheer & administratie	Totaal
Bestuurskosten	0%	0%	100%	100%
Directie	70%	20%	10%	100%
Communicatie	100%	0%	0%	100%
Fondsenwerving	15%	85%	0%	100%
Financien en ICT	70%	10%	20%	100%
HR/personeelsmanagement	85%	0%	15%	100%
Office management	70%	10%	20%	100%

In 2016 is dokters van de Wereld het nieuwe beleidsplan 2016-2018 gestart. In de voorgaande beleidsperiode werkte een kleiner kernteam gericht aan ondersteunen en uitvoeren van programma's. Met de groei in activiteiten wordt beheer en administratie (de interne organisatie) een groter deelgebied voor ondersteunende afdelingen. De verdeelsleutel is aangepast. De grootste wijzigingen ten opzichte van de sleutel van 2015 zijn: verdeling communicatie en fondsenwerving, voorheen 50-50 in de nieuwe sleutel een verdeling meer sluitend bij onze werkwijze; communicatie 100% op doelstelling (primair proces) en fondsenwerving 85% op werving. Om beter inzicht te geven in kostentoerekening hebben we de categorieën verder opgesplitst, zo viel HR/ Personeelszaken onder kantoor en huisvesting. We zijn een vrijwilligersorganisatie, mensen zijn de spil van onze organisatie. HR neemt hierin een prominente plek in onze programma's. Het doet daarom meer recht om HR als aparte categorie te laten zien.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in 2016 beschikbaar zijn gekomen en het gebruik van deze middelen. Het overzicht is opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op de balans

in EUR

Financiële vaste activa

	2016	2015
Waarborgsommen	12.327	9.000
	<u>12.327</u>	<u>9.000</u>

De waarborgsom betreft een bedrag ad EUR 9.000 ten behoeve van de verhuurder van de kantoorruimte op de Nieuwe Herengracht te Amsterdam, alsmede enkele kleinere posten.

Materiële vaste activa

	computer apparatuur	database	inventaris	zorgbus	totaal
Aanschafwaarde per 31 december 2015 *	39.998	62.547	38.753	126.033	267.331
Cumulatieve afschrijving per 31 december 2015	-20.665	-45.057	-2.313	-4.315	-72.350
<i>Boekwaarde per 1 januari 2016</i>	<u>19.333</u>	<u>17.490</u>	<u>36.440</u>	<u>121.718</u>	<u>194.981</u>
Desinvesteringen aanschafwaarde 2016	-	-	-	-	-
Desinvesteringen cumulatieve afschrijvingen	-	-	-	-	-
Investeringen 2016	23.309	-	9.679	-	32.988
Afschrijvingen 2016	-7.554	-8.756	-8.620	-25.207	-50.137
Aanschaffingswaarde per 31 december 2016	63.307	62.547	48.432	126.033	300.319
Cumulatieve afschrijving	-28.219	-53.813	-10.933	-29.522	-122.487
Boekwaarde per 31 december 2016	<u>35.088</u>	<u>8.734</u>	<u>37.499</u>	<u>96.511</u>	<u>177.832</u>

*) Dit betreft de aanschafwaarde van de nog aanwezige inventaris en computer apparatuur.

Vorderingen en overlopende activa

2016

2015

Overige vorderingen

Overige vorderingen	98.056	52.828
	<u>98.056</u>	<u>52.828</u>

Dit betreft vooruit betaalde kosten en nog te ontvangen opbrengsten 2016.

Toelichting op de balans

in EURO 's

	2016	2015
Liquide middelen		
ABN-AMRO Bank N.V.	87.298	463.707
ING	118.499	84.408
ASN	583.977	953.273
Kas	2.016	3.938
Kruisposten	6.192	-
	<u>797.982</u>	<u>1.505.326</u>

Reserves en fondsen

	2016	2015
Reserves		
Continuïteitsreserve: stand per 1 januari	316.111	316.111
Toevoeging aan de continuïteitsreserve	-	-
Continuïteits reserve: stand per 31 december	<u>316.111</u>	<u>316.111</u>
Bestemmingsreserve: stand per 1 januari	149.439	100.077
Onttrekking aan de bestemmingsreserve	-137.758	49.362
Bestemmingsreserve : stand per 31 december	<u>11.681</u>	<u>149.439</u>

Het resultaat van 2016 bedraagt EUR 138.097 en wordt in zijn geheel onttrokken aan de bestemmingsreserve.

Continuïteitsreserve

De huidige continuïteitsreserve is groot genoeg om, op basis van de begroting van 2017, gedurende vijf maanden de vaste noodzakelijke organisatiekosten te dekken.

Onder noodzakelijke kosten wordt verstaan de kosten eigen fondsenwerving, de uitvoeringskosten eigen organisatie (excl afschrijvingen en eenmalige kosten) en 75% van de kosten voor voorlichting en bewustmaking.

Langlopende schulden

	2016	2015
Vooruitontvangen investeringsbijdrage		
Vooruitontvangen investeringsbijdrage (was 'Egalisatie reserve vaste activa')	126.033	-
Onttrekking aan de reserve	-25.207	126.033
Vooruitontvangen investeringsbijdrage stand per 31 december	<u>100.826</u>	<u>126.033</u>

De reserve is gevormd ten behoeve van de zorgbus. Deze is volledig gefinancierd door de NPL in het kader van het kort lopende project 'Zorgbuzz'.

Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen

Zorgbuzz	310.250	680.250
----------	---------	---------

Kortlopende schulden

	2016	2015
Belastingen en premies sociale verzekeringen		
Loonbelasting	48.693	39.504

Toelichting op de balans

in EURO's

2016   **2015****Vooruitontvangen opbrengst uit loterijen en programma verplichtingen***Projecten onder regie van Dokters van de Wereld*

Rotary	27.000	-
Conferentie NL Religieuzen	-	20.000
Benevolentia	20.000	-
	<u>47.000</u>	<u>20.000</u>

2016   **2015****Overige schulden**

Te betalen uit Mac Aids Fund	-	178.240
MdM France bijdrage voor 2015	75.000	75.000
MdM France bijdrage voor 2016	35.966	
Te betalen personeelskosten	79.620	36.473
Te betalen kosten	30.785	78.815
Overige	1.459	140
	<u>222.830</u>	<u>368.668</u>

Niet uit de balans blijvende verplichtingen en toekenningen**Huurverplichtingen**

Dokters van de Wereld is in oktober 2013 een huurovereenkomst aangegaan voor het kantoor aan de Nieuwe Herengracht. Deze overeenkomst eindigt op 14 oktober 2018. Op jaarbasis bedraagt de huur € 44.394 per einde 2016; er is een borg gestort van € 9.000. Er zijn een aantal kleinere borgsommen gestort voor een totaal van € 3.327.

Toekenningen

Dokters van de Wereld is beneficiënt van de Nationale Postcode Loterij. In 2016 hebben wij wederom € 500.000 mogen ontvangen. Eind 2013 heeft de NPL toegezegd het beneficiëntschap met 5 jaar te verlengen. Daarnaast is in 2015 een extra eenmalige donatie van de NPL ter grootte van € 1.020.750 ten behoeve van het Zorgbuzzproject ontvangen. Het project loopt voor een periode van 3 jaar.

Het op 31 december 2016 nog niet bestede gedeelte ad EUR 340.250 is onder kortlopende programmaverplichtingen opgenomen.

Met Adessium Foundation werd in 2016 een donorovereenkomst gesloten. In totaal wordt EUR 440.000 gedoneerd, de overeenkomst loopt tot en met juni 2019.

Toelichting op de staat van baten en lasten

in Euro's

BATEN

2016

2015

Baten uit eigen fondsenwerving

Donaties, mailing-acties, giften en schenkingen	584.858	617.680
Diverse stichtingen, fondsen en bedrijven	478.813	361.362
Nalatenschappen	50.000	9.023
	<u>1.113.671</u>	<u>988.065</u>

Specificatie Baten - Diverse stichtingen, Fondsen en Bedrijven

2016

2015

Zorgrecht

St. het RC Maagdenhuis	-	7.500
Fonds Nuts/Ohra	-	12.500
St. Triodos Foundation	60.000	
Familiefondsen	121.000	41.000
MdM netwerk	9.720	-
Commissie PIN (Projecten in Nederland)	20.000	20.000
overige	1.033	
Stichting Achmea Foundation	-	50.000
Stichting Diorapthe	90.000	47.000
Cordaid	-	-
	<u>301.753</u>	<u>178.000</u>

Operatie Glimlach

Fondation l'Oreal	145.000	50.000
Familiefondsen	30.735	81.820
Friesland benefiet	-	26.542
Diverse donoren	<u>1.325</u>	<u>25.000</u>
	177.060	183.362
	<u>478.813</u>	<u>361.362</u>

2016

2015

Baten uit acties van derden

De Nationale Postcode Loterij	870.000	840.500
VriendenLoterij	1.601	1.388
	<u>871.601</u>	<u>841.888</u>

Overige baten

Ontvangen rente	4.580	8.607
bate investeringsbijdrage	25.208	-
Rode Kruis	5.252	-
Contributie lidmaatschap	474	35
	<u>35.514</u>	<u>8.642</u>

Toelichting op de staat van baten en lasten

LASTEN

PROGRAMMA'S HULPVERLENING EN PLEITBEZORGING

Specificatie en verdeling van kosten naar bestemming

Bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde (MdM-F)

	2016	2015
Structurele hulp		
Mali	-	-
Gaza	-	11.724
	<u>-</u>	<u>11.724</u>
Noodhulp		
Gaza	-	-
Irak	-	31.206
Syrië	12.883	-
Nepal	6.967	32.070
Griekenland	16.117	-
	<u>35.966</u>	<u>63.276</u>
Toerekening personeelkosten	-	-
Toerekening organisatie kosten	25.449	-
	<u>-</u>	<u>-</u>
Totaal bijdrage projecten onder regie van Médecins du Monde - Frankrijk	<u>61.415</u>	<u>75.000</u>

Directe kosten projecten onder regie van Dokters van de Wereld

Structurele hulp		
Zorgrecht	467.891	550.554
Zorgbuzz	361.437	-
Migratie Response Nederland	66.867	-
Operatie Glimlach	276.462	116.096
Solidariteitsplan Europa	69.160	-
Innovatie Lab	18.383	-
Pleitbezorging & onderzoek	102.101	-
	<u>1.362.301</u>	<u>666.650</u>
Totaal directe kosten projecten Dokters van de Wereld	<u>1.362.301</u>	<u>666.650</u>

Bijdrage projecten onder regie van MdM zusterorganisaties

Nationale programma's MdM Griekenland	-	85.500
	<u>-</u>	<u>85.500</u>
Totaal lasten programma's en pleitbezorging	<u>1.423.715</u>	<u>827.150</u>

Toelichting verdeling lasten programma's & pleitbezorging

Directe hulpverlening en pleitbezorging	530.743
Personeel en vrijwilligerskosten	502.935
Organisatie kosten (voorbereiding, ondersteuning)	390.037
	<u>1.423.715</u>

Toelichting programma's:

In 2016 zijn drie nieuwe programma's gestart, namelijk Migratie Response Nederland, Innovatie LaB en Pleitbezorging.

Vanaf 2016 is het nationale programma MdM Griekenland ondergebracht bij Solidariteitsplan Europa.

Toelichting op de staat van baten en lasten

in Euro's

Voorlichting en bewustwording	2016	2015
Voorlichting en bewustmaking		
Campagnes (inclusief Zorgbuzz campagne)	-	72.034
Perstrajecten	4.195	-
Communicatiekosten algemeen	37.442	-
Mailing acties	-	12.855
Publiciteitskosten	-	60.954
Database voorlichtingscampagnes	-	16.871
Personeel en vrijwilligers	48.638	-
Organisatiekosten	145.112	-
	235.387	162.714

Toelichting Voorlichting en bewustmaking

Met dank aan de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij voor de Zorgbuzz hebben we in 2016 een publiekscampagne "vangnet" gevoerd. Deze campagne is deel van programma begroting Zorgbuzz.

De aanpassing in verdeelsleutels heeft invloed op de verdeling van lasten en verklaart tevens het verschil met 2015. Dokters van de Wereld heeft sinds 2016 in haar beleidsplan voorlichting als strategische peiler gemaakt en er voor gekozen communicatie niet meer secundair aan fundraising te laten.

Eigen fondsenwerving	2016	2015
Eigen fondsenwerving		
Advieskosten fondsenwerving	-	-
Kosten database	14.008	4.218
Overige kosten	217.444	93.470
Mailing acties	49.158	38.564
Communicatie	-	-
Bankkosten	8.173	9.001
	288.783	145.253
Personeel en vrijwilligerskosten	88.386	-
Organisatiekosten (voorbereiding en ondersteuning)	12.032	-
	389.201	

Toelichting Eigen Fondsenwerving:

In 2016 zijn extra investeringen gemaakt op fondsenwerving, gericht op werven nieuwe donateurs en tevens op binding en behoud van donateurs.

Tevens konden geplande activiteiten uit 2015 pas in het voorjaar 2016 worden uitgevoerd. Dit draagt voor extra stijging in kosten fondsenwerving.

Ook hier zijn in de jaarrekening de kosten voor personeel en organisatie opgenomen voor fondsenwerving.

Toelichting op de staat van baten en lasten

in Euro's

Personeelskosten

Personeelskosten Dokters van de Wereld	
Personeelkosten direct aan doelstellingen	549.725
Personeelkosten direct aan fondsenwerving	88.386
Personeel doorbelast aan doelstellingen	293.991
Personeel beheer en administratie	41.705
	<u>973.807</u>

Personeel kantoor toegelicht

Salarissen	198.697	209.353
Sociale lasten	39.044	71.798
Reorganisatie kosten	-	-
Ziekteverzuim verzekering	26.046	16.924
Pensioenlasten	30.186	24.891
Interim medewerkers	101.819	8.440
Overige personeelskosten	40.832	28.037
Reis-en verblijfskosten	20.088	33.204
	<u>456.712</u>	<u>392.646</u>

Toelichting personeelskosten:

Totaal aantal medewerkers per 31 december (in FTE)	14,9	11,0
Aantal kantoor medewerkers per 31 december (in FTE)	5,5	6,3

De bezoldiging van de huidige bestuurder wordt aangegeven op bladzijde 22.

Er wordt geen bezoldiging betaald aan gewezen bestuurders.

Toezichthouders ontvangen geen bezoldiging. Er zijn geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt aan de bestuurder noch aan enige toezichthouder.

	2016	2015
Huisvestingskosten		
Huur en service kosten	49.701	43.980
Schoonmaakkosten	10.338	10.762
Overige huisvestingskosten	5.459	4.251
	<u>65.498</u>	<u>58.992</u>

Kantoor- en algemene kosten

Kantoorartikelen	5.159	5.312
Telefoon, Fax en internet	3.331	5.406
Portokosten	1.019	2.002
Computerkosten	27.910	38.000
Kopieerkosten	3.378	2.565
Contributies KvK en dergelijke	3.397	4.657
Overige kantoorkosten	482	1.234
Reis- en verblijfskosten bestuur	2.004	1.747
Overige bestuurskosten	2.005	1.788
Administratiekosten	5.128	10.275
Kosten vrijwilligers	4.620	13.375
Accountants en advieskosten	37.466	49.738
Overige verzekeringen	722	1.269
Bank en kas kosten	254	882
Overige algemene kosten	-	-2.119
	<u>96.875</u>	<u>136.131</u>

Afschrijvingen

Afschrijvingskosten	50.137	20.470
bate investeringsbijdrage NPL	<u>-25.207</u>	
	<u>24.930</u>	<u>20.470</u>

Totaal kantoorkosten	644.015
Doorbelasting aan doelstellingen	390.037
Doorbelasting aan Eigen Fondsenwerving	12.032
Doorbelasting aan Voorlichting en Bewustmaking	145.112
Beheer en Administratie volgens voorblad	96.834
	110.240
	13.406

De bate investeringbijdrage van NPL dient ter dekking van de afschrijvingskosten.

Het percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door de som der lasten (bestedingspercentage lasten) is 76,9%

Het percentage dat wordt gevonden door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door het totaal van de baten (bestedingspercentage baten) is 82,1%

Het percentage dat wordt gevonden door de kosten van eigen fondsenwerving te delen door de baten van eigen fondsenwerving 34,9%

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming, 2016

Toelichting op de staat van baten en lasten

	Doelstelling			Werving baten		B&A		Totalen		
	Voorlichting bewustmaking	Voorbereiding en coördinatie	Structurele hulp	Noodhulp	Eigen Fondsen werving	Acties derden	Beheer en Administratie	Totaal 2016	Budget 2016	Totaal 2015
1	Directe project kosten									
2	Publiciteit en communicatie	90.275	103.368	867.297	35.966	-	-	1.006.631	40.000	75.000
3	Personeelskosten	54.234	0	0	0	1.176	-	113.434	1.508.169	798.026
4	Fondsenwerving	43.317	54.094	164.442	25.147	13.258	41.706	428.009	340.901	307.967
5	Huisvestingskosten	9.170	0	0	0	36.820	-	288.783	188.703	392.646
6	Kantoor- en algemene kosten	34.900	13.755	13.755	4.585	1.310	13.100	60.913	68.600	58.992
7	Afschrijvingen	3.490	66.070	44.401	16.874	4.697	50.449	236.181	148.718	136.131
			3.490	9.598	873	499	4.986	24.930	58.000	20.470
	Totaal kosten	235.387	240.777	1.099.493	83.444	57.759	110.240	2.158.882	2.353.091	1.789.233

Directie

Dokters van de Wereld heeft een eenhoofdige directie.

Per 31-12-2013 is Arianne de Jong door het bestuur aangesteld als Algemeen Directeur, na reeds een jaar als interim directeur werkzaam te zijn geweest.

Overzicht bezoldiging directie

Naam	Arianne de Jong
Functie	Algemeen Directeur
Dienstverband	
Aard	Onbepaald
Uren (voltijds werkweek)	40
Parttime percentage	95%
Periode	01-01-2016 t/m 31-12-2016
Bezolding (in EUR)	
Jaarinkomen:	
Bruto loon/ salaris	69.380
Vakantiegeld	5.550
Eindejaarsuitkering, 13e/ 14e mnd	
Variabel jaarinkomen	
Totaal jaarinkomen	<u>74.930</u>
SV lasten (werkgeversdeel)	12.738
Belastbare vergoedingen/ bijtellingen	0
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	5.645
Overige beloningen op termijn	0
Uitkering beëindiging dienstverband	0
Totaal overige lasten en vergoedingen	<u>18.383</u>
Totaal bezoldiging 2016	93.313
Totaal bezoldiging 2015	79.737

Vereniging Dokters van de Wereld

jaarrekening 2016, concept

Begroting 2015 - 2017

In EURO 's

	Gerealiseerd 2016	Gerealiseerd 2015	Begroot 2016	Begroot 2017	Begroot 2015
Fondsenwerving					
Baten uit eigen fondsenwerving	1.113.671	988.065	1.398.860	1.376.350	1.080.260
Baten uit acties derden	871.601	841.888	860.000	776.100	850.000
Subsidies overheden	-	-	-	-	-
Overige baten	35.514	8.642	3.000	41.208	3.450
Totaal beschikbaar voor doelstelling	2.020.786	1.838.595	2.261.860	2.193.658	1.933.710
Bestedingen					
Voorlichting/bewustmaking	235.387	231.032	230.000	242.416	218.162
Voorbereiding en coördinatie	-	97.476	100.000	-	99.157
Structurele hulp	1.387.749	1.072.973	1.543.567	1.455.342	1.331.301
Noodhulp	35.966	113.313	139.000	-	-
	1.659.102	1.514.794	2.012.567	1.697.758	1.648.620
Kosten eigen fondsenwerving	389.201	202.521	233.000	261.756	203.970
Werving baten (acties derden, subsidies)	-	5.944	13.400	-	13.301
	389.201	208.465	246.400	261.756	217.271
Beheer en administratie	110.240	65.974	94.124	133.608	72.125
Totale bestedingen	2.158.543	1.789.233	2.353.091	2.093.122	1.938.016
Overschot / tekort	-137.758	49.362	-91.231	100.536	-4.306

Amsterdam, mei 2017

Paul Meijis
VoorzitterJoost van Duin
Penningmeester